

*Maailman Puoluepuheen Aikakirja*

Väinö Tannerin puhe puoluepuheen kokouksessa 25/11-34.

Hyvät toverit!

Viime puoluepuheen kokouksessa, joka pidettiin 4 p:nä maaliskuuta tänä vuonna, oli minun tehtävänäni antaa katsaus poliittiseen tilanteeseen, ja se muodostui silloin verraten laajaksi sen johdosta, että kokous oli ensimmäinen vaalien jälkeen. Maaliskuun jälkeen on niin hyvin meillä kotimaassa kuin muuallakin tapahtunut hyvin paljon. Mutta yleispiirtein katsoen on asema jokseenkin ennallaan eikä ainakaan mitään suurempaa selvyttä siihen ole saatu.

Jos ensinnä jonkinlaiseksi taustaksi kotimaisille oloillemme silmäilemme tapahtumia ulkomailla, niin havaitsemme, että diktatuurit ovat sekä vahvistuneet että lisääntyneet. Maaliskuun jälkeen on tullut uusia diktatuureja Viroon, Latviaan ja valitettavasti myös Espanjaan, joka vasta muutamia vuosia aikaisemmin oli päässyt jonkinlaiseen kansanvaltaan. Asema Euroopassa on nyt sellainen, että Reinin joki tavallaan muodostaa rajan kansanvallan ja diktatuurin välillä. Sen itäpuolella ovat diktatuurivaltiot, länsipuolella ja sen lisäksi pohjoisessa kansanvaltaiset valtiot. Diktatuurivaltiot ovat näyttäneet kovin vaarallisiksi rauhan uhkaajiksi. Diktatuuri voi pysyä pystyssä sen kautta, että se osoittaa suurta voimaa ulkopolitiikassa ja sen kautta hämää ihmisten näkemystä sisäpoliittisissa asioissa. Ja kun joka maassa alkaa olla tällaisia kukkoja, niin on selvää, että vaara tulee yhä suuremmaksi. Varsinkin Saksa muodostaa nykyään Euroopan rauhalle hyvin vaarallisen momentin. Yleensä otaksutaan läntisissä, maailmansotaan osallistuneissa maissa, että neljän viiden vuoden kuluttua Saksa katsoo olevansa niin varustautunut, että uusi sota voi olla edessä. Ja kun kerran Saksa varustautuu, niin on suuri varustelukiihko saanut valtaansa myös kaikki muut maat; ja tähän pyörteeseen olemme me täällä Suomessakin joutuneet. Vaaraa lisää vielä se, että muodostuu aivan uusia valtioryhmittymiä. Maailmansodan jälkeen on valtioiden keskinen ryhmittyminen ollut hyvin selvä, mutta aivan viime kuukausina ovat ryhmittymiset tulleet aivan toisen näköisiksi. Ja aivan viime päivinä - viimeksi eilen - on suorastaan järkyttäviä uutisia tässä suhteessa ollut luettavana. Jopa vaihdetaan ultimatumojakin valtioiden välillä.

Valitettavasti meidän oma kansainvälinen järjestömme, Työväen Internationali, on samanaikaisesti menettänyt hyvin paljon merkitystään. Se on suurimmaksi osaksi emigranttien käsissä ja siitä kai johtuu, että se keskustelee sellaisista asioista kuin molempien työväen internationalien yhteisrintanasta.

Taloudellinen asema maailmassa on jonkin verran helpottunut. Tämä helpoittuminen käy hyvin hitaasti, mutta kuitenkin on ollut näkyvissä, jonkinlaista kevennystä. Diktatuurimaat taistelevat kuitenkin suurien vaikeuk-

sien kanssa ja eräissä muissakin maissa ovat vaikeudet edelleen verraton suuret. Varsinkin on Belgian ollut viime kuukausina pakotettu maailmalle paljastamaan, että siellä on romahdus edessä ja ainoastaan Yhdysvaltojen väliintulon kautta siitä on pelastuttu. Valtiot ovat tämän johdosta olleet pakotettuja ottamaan kaupapakoneiston käsiinsä eräissä maissa. Nyt noudetaan hyvin laajalti samaa järjestelmää, josta Venäjää aikanaan pilkattiin. Parhaassa asemassa ovat Englanti ja Skandinavian maat, ja onneksi mekin olemme päässeet tähän seuran. Me olemme voineet nauttia erinomaisia konjunkturoita sen johdosta, että metsistä saadut tuotteet ovat olleet hyvin haluttua tavaraa maailmassa. Vientiollisuus me on voinut pitää huolta siitä, että kauppataasemme on muodostunut vientivoittoiseksi. Valitettavasti ei ensi vuosi, ainakaan nyt tällä hetkellä katsoen, näytä yhtä lupaa-valta, vaan voinen silloin tulla melkoinen takaisku.

Jos siirrymme kotipoliittisiin oloihin, voi todeta, että se väkivalta- ja hulinakausi, joka alkoi viisi vuotta takaperin, ennen joulua v. 1929, tosiasiallisesti päättyi v:n 1933 vaaleissa. Nämä vaalit ovat tavallaan hyvin kiinteästi määränneet sen jälkeisen valtiollisen kehityksen suunnan. Ne löivät ensinnäkin rikki siihenastisen porvarillisen yhteisrintaman, joka v:n 1930 vaaleissa saatiin aikaan, ja ne kohottivat sosialidemokraattisen puolueen paljon tärkeämpään asemaan kuin mikä sillä oli ollut v:n 1930 vaalien jälkeen. Sehän sai eduskuntaan runsaasti lisää edustajia ja ennenkaikkea saavutti sen tärkeän tuloksen, että edustajia on yli kolmasosa. Eduskuntaryhmämme on sen kautta muodostunut paljon tärkeämmäksi tekijäksi kuin aik isemmin. Tästä kaikesta on ollut tuloksena, että maassa on vallinnut ainakin suhteellinen rauha ja järjestys ja ihmiset ovat paljon levollisemmin voineet elää isänmaassaan.

Kun taloudellinen asema rinnan tämän kanssa on helpottunut, on voitu likvidoida kaikki pulaliikkeet, jotka aikoinaan ovat aiheuttaneet levottomuutta maassa. Erinäiset muutkin liikkeet ovat hävinneet. Kalstalaisuudesta ei tiedetä enää mitään, lapualaisuus on hävinnyt varsinaisena kansanliikkeenä ja on myös oikeuden päätöksellä tuomittu lakkautettavaksi. Isänmaallinen kansanliike, sen varsinainen rihtaperillinen, on muuttanut aikalailla muotoaan. Siitä on tullut parlamenttaarinen liike, joka koettaa esiintyä parlamenttaarisesti ja taistella linjoilla valitsijoista kilvan muiden puolueiden kanssa. Se on muuttunut pelättävässä määrässä lailliseksi ja esiintynyt yleensä siivosti. Olojen muuttumista kuvastaa myös se, että kukaan ei enää puhu sosialidemokraattisen puolueen hajoittamisesta. Ikl:n edustaja Sundström, joka vielä kovätkäällä jatkuvasti kulki suuren materiaalikasansa kanssa eduskunnan pöytäön osoittaakseen sosialidemokraattisen puolueen kelvottomutta, ei ole enää tätä aineistoa siellä käyttänyt.

Kaiken tämän nojalla luulisi meidän elävän täysin normaalissa oloissa ja voivan rahallisina katsoa tulevaisuuteen. Aivan näin ei asia kuitenkaan ole. Varsinkin ne, jotka joutuvat joka päivä kosketuksiin valtiollisen elämän kanssa, tuntevat edelleen ilmapiirissä melko lailla ahdistavaa tunnetta. Kun tähän lisäksi tulee se, että meillä yhteiskunnan kaikissa piireissä havaitaan jonkinlaista valtiollista väsähtämistä, ei ole ihme, jos ei erikoisemman reippaita otteita esiinny. Näyttää siltä, että kaikkialla

odotetaan, mitä on tulossa, ja tänä odotuskautena ei suurempiin muutoksiin yritetä ryhtyä.

Saadakseen jonkinlaisen kuvan siitä, mitkä tekijät tässä meidän valtiollisessa elämässämme ovat vaikuttamassa, on syytä muutamalla sanalla karakterisoida eri puolueiden nykyistä asemaa. Tällöin kiintyy ensi huomio kokoomuspuolueeseen, joka varsinkin viime vaalien jälkeen on ollut jokseenkin hajalla. Sen odottamat kevätvirrat, joiden piti tuoda sille voimanlisää, ovat jääneet tulematta, ja se on aiheuttanut puolueessa hyvinkin syvälle käypää sisäistä selvittelyä ja riitaa. Puoluekokouksessaan kokoomus on yrittänyt selittää, että se on eri puolue kuin ikl. Mutta siitä huolimatta puolueen keskuudessa edelleen esiintyy ikl:n toiminnan ymmärtäjiä, jos on vastustajiakin. Puolueen uusi johtaja, pankinjohtaja Paasikivi, on kyllä melko selvällä kannalla, kuten hänen pitämänsä ohjelmapuhekin osoitti, mutta ilmeisesti hän ei ole se mies, joka pystyy korjaamaan hajonneet kokoomuslaiset laumat uudelleen kokoon. Kuvavaa tämän puolueen nykyiselle epäselvyydelle on, että siltä taholta ei kukaan voi ilmoittaa, mitkä sanomalehdet ovat sen lehtiä.

Ikl, toinen oikeistopuolue, on ilmeisesti viime kuukausina väsähtänyt. Nahtavasti laillisuusasenne ei oikein sovi tuolle oikeistovallankumoukselliselle liikkeelle, ja siitä johtuu, että sen toiminta nyt on aivan toiseltaista kuin alkuaikana. Se on yrittänyt kerätä kannattajia toiminnalleen niin hyvin sosialidemokraattisista kuin maalaisliitonkin piireistä, kuitenkin kummassakaan tapauksessa onnistumatta. Sen ainoaksi tehtäväksi näkyy jäävän hajottaa emäpuolue, kokoomuspuolue, jonka se ilmeisesti vähitellen murentaa. Aivan halvoksettavaa ei tämän puolueen toiminta kuitenkaan ole. Sillä on luja asema varsinkin ylioppilaspiireissä ja suuressa osassa koulunuorisoa. Nuorisohan näyttää olevan aina valmis juoksemaan äärimmäisyys-suuntien perässä.

Ruotsalaiselle puolueelle antaa nykyjään leimaa yksinomaan pelko kielellisten ja ruotsalaiskanallisten asiain kulkemisesta heille epäedulliseen suuntaan. Se pelkää, että nykyinen aitosuomalaisuus hävittää kaikki toimintamahdollisuudet ruotsalaisilta kansanaineksilta. Tässä pelossa ruotsalainen kansanpuolue on liikuttavalla tavalla hakenut tukea sosialidemokratistisen puolueen taholta, joka periaatteellisen kantansa mukaisesti koettaa pitää huolta siitä, että vähemmistökansallisuuksia ei sorrota. Lapualaisuus, johon ruotsalaiset suurin joukoin turvautuivat v. 1930, on sen jälkeen heidät täydellisesti pettänyt; ja korulause, "etteivät kysy tämän maan pellot, mitä kiolta sen kyntäjät puhuvat", on unohdettu. Siitä on johtunut, että lapualaisuus on karissut ruotsalaisten riveistä.

Edistyspuolue on pieni ryhmä ja sillä on paljon hallitushuolia. Se saa harjoittaa nykyjään etupäässä tasapainopolitiikkaa. Se koettaa pitää huolta siitä, että hallitus pysyy pystyssä ja tämä tietysti lyö leimansa koko puolueen toimintaan.

Mitä maalaisliittoon tulee, niin on se meidän puolueistamme edelleenkin epäselvin. On tunnistettava, että se on pohjaltaan kansanvaltainen ja

että se toiminnassaan osoittaa syvästi vihaavansa ikl:ää. Mutta muita ansioita tuolla puolueella tuskin voikaan tunnustaa. Se on täydellinen luokkapuolue, oikeastaan vielä suuremmassa määrässä kuin sosialidemokrat-  
tinen työväenpuolue. Se ajaa yksinomaan maataloustuottajain asioita, vic-  
läpä niin yksipuolisesti, että se yhä edelleenkin on täydellinen pulapuo-  
lue, ainoa, mitä eduskunnassa esiintyy. Siinä esiintyy myös suurta halli-  
tushalua ja kun tämä halu ei toteudu, esiintyy katkeruutta sen johdosta  
melkein joka tilaisuudessa. Nähtävästi puolueen pyrkimyksenä on päästä mah-  
dollisimman pian hallitukseen, saada siellä osoittaa joitakin suuria eleitä  
ja esittää joitakin heille tärkeitä uudistuspyrkimyksiä sekä senjälkeen no-  
peasti vielä kaatua, ennenkuin uudet vaalit ovat edessä. Sillä vanhastaanhan  
tiedämme, ettei maalisliitto uskalla vaalien aikana olla hallituksessa.  
Se haluaisi siis päästä hallitukseen ja sieltä ulos ennenkuin vaalit tulo-  
vat, ja siitä johtuu, että hermostus on suuri. Ja kun eivät socialide-  
mokraattisen puolueen edustajat eduskunnassa ole heitä tässä pyrkimyksessä  
avustaneet, on puolue suuressa määrässä kohdistanut toimintansa socialide-  
mokraatteja vastaan. Voi sanoa, että tämä on yksi mainitun puolueen tärkeim-  
piä platformuja nykyään.

Omaan sosialidemokraattiseen puolueeseen tullaksemme tahtoisin aluksi  
palauttaa mieliin meidän ottamamme kannan vaikeimpana lapualaisvillityksen  
aikana. Kesäkuun viimeisenä päivänä v. 1930, jolloin juuri talonpoikais-  
marssin aikana pidettiin puolueenuston ja eduskuntaryhmän yhteinen kokous,  
oli tehtävänäni niinkään alustaa kysymys valtiollisesta asemasta ja tämä  
alustus päättyi orinäisiin johtopäätöksiin, jotka ehkä on syytä tässä yhtey-  
dessä palauttaa mieliin. Näissä johtopäätöksissä suositeltiin sellaista  
menettelytapaa, että olisi edullisinta mahdollisuutta myöten viivästyttää  
ratkaisua ja senvuoksi harjoitettava viivytystaktiikkaa nousevaan kansan-  
liikkeeseen nähden. Odotettiin varmasti, että sinä aikana kansanvaltaiset  
porvarilliset ainokset heräivät ja vastustus lapualaisuutta vastaan kasvaa.  
Edelleen puolueenouoston ja eduskuntaryhmän kokous hyväksyi seuraavat kolme  
suositusta: 1) ei olisi suostuttava mihinkään oleellisiin, kansanvallalle  
vaarallisiin ja kansan vapauksia rajoittaviin myönnytyksiin; 2) kehoitet-  
tiin sosialidemokraattista puoluetta asettumaan diktatuuripyrkimyksiä vas-  
tustavan liikhtimisen johtoon; ja 3) todettiin, että koska sosialidemokraat-  
tinen puolue yksinään olisi heikko tätä vastustusta hoitamaan, olisi etsit-  
tävä yhteistoimintaa porvarallisten kansanvaltaisten puolueiden kanssa.  
Näma olivat ne ohjeet, joita puolueen toimivat elimet lapuanliikkeen nousu-  
kautena saivat ja näiden ohjeiden mukaan on myös toimittu. Kun nyt taval-  
laan eräs kausi, tuo väkivaltakausi, maamme valtiollisessa elämässä on  
päättynyt, voi kai todeta, että tästä menettelytavasta on ollut tuloksia.  
Asemahan on nyt paljon helpompi, ja jos vertaa oloja siihen, mitä neljä  
vuotta sitten tässä maassa tapahtui, huomaa aivan perusteellisen muutoksen  
tapahtuneen.

Me tiedämme kyllä, että puolueessammekin esiintyy ainakin eräissä  
pienissä ryhmissä jonkin verran kritiikkiä. Ollaan toista mieltä siitä,  
onko puolue noudattanut näitä ohjeita. Onpa kuulunut väitettävän, että  
puolueen johtavat elimet olisivat pettäneet ohjelman, että siitä olisi ta-  
vattomasti myönnetty, että palveltaisiin kapitalistisia pyrkimyksiä ja uh-

rataan sen hyväksi kansalaisvapauksia, vieläpä että tanssitaan nykyisen hallituksen pillin mukaan ja unohdetaan omat toimintavaikuttimet. Niiden taholta, jotka näin esiintyvät, ollaan valmiita vaatimaan mahdollisimman jyrkkää esiintymistä ja reippaita toimenpiteitä.

En tiedä, mikä merkitys tälle arvostelulle on annettava. Tällaisia jyrkän kannan vaatijoita on silloin tällöin aikaisemminkin esiintynyt puolueen keskuudessa. Jos maassa on vaikea aika, sorto on raskas eikä ole varsin helppoa esiintyä julkisuudessa, silloin nämä jyrkän kannan vaattijat tavallisesti ovat näkymättömissä kuten vv. 1918-19 ja samoin vv. 1930-31. Niin pian kuin asema näyttää hiukan keventyneen, koettavat he jälleen päästä pinnalle ja tulevat silloin tavallisesti hyvinkin suuriäänisiksi.

Mutta joka tapauksessa on syytä katsoa, mihinkä realisiin tosiasioihin tällainen erikoinen jyrkkyysvaatimus voi nykyoloissa perustua. Ensiksi: Onko meillä mitään voimaa, johon voimme nojautua, jos tarkoitetaan myös toteuttamaan jyrkkien vaatimus? Jumalan kiitos, meillä ei ole aseellista voimaa. Se olisi vain omiaan johtamaan turmioon, niinkuin on nähty kaikkialla missä siihen on turvauduttu. On nähty, että hallitus, jolla on tykit hallussaan, myös voi hoitaa kaikki aseelliset selkkaukset. Onko sitte asema maassa muuten niin varma, että meillä on varaa esiintyä kuinka leveästi tahansa? Mielestäni ei ole näin asian laita. Päinvastoin voidaan ensinnäkin havaita, että sosialidemokraattien puolue on jokseenkin yksinään. Sillä ei ole tällä hetkellä ystävää millään taholla. Päinvastoin kaikkikin puolueet hyvin mielellään näkisivät, että meille kävisi huonosti. Millään taholla ei varsinkaan meidän varsinaisten periaatteellisten vastustajillamme taholla ei myöskään nykyään mitään niin kernaasti nähtäisi kuin että meidän taholtamme otettaisiin jokin harha-askel, joka voisi auttaa heitä kiintämpään ja kiihkeämpään hyökkäykseen sosialidemokraattista puoluetta vastaan. Tällainen harha-askel, joka antaisi hyvän ponnauslaudan vastustajillemme, olisi sellainen teijä, joka jälleen voisi koota yhteen porvarillisen rintaman. Nytkin koetetaan kaikin tavoin peloitella niillä vaaroilla, joita sosialidemokraattien taholta muka on uhkaamassa. Sanomalehtiutuinen, että toinen ja kolmas internationali muka parhaillaan puuhaavat yhteisrintamaa, on ollut yhtenä sellaisena pöponä. Samoin ovat sosialististen yliopilasnuorukaisten eräät harkitsemattomat lausunnot antaneet paljon hyökkäyksen aiheita vastustajillemme.

Puolue-toimikunta ja eduskuntaryhmämme ovat nähneet aseman edelleen hyvin vakavana. Haluten jo ennakolta torjua kaikki aiheettomat hyökkäykset puolueitamme vastaan, ne ovat harrastaneet tasaista ja hillittyä esiintymistä. Ei ole haluttu antaa aiheita tämäläisille hyökkäyksille. Ennen kaikkea on pidetty tärkeänä pitää porvarilliset puolueet erossa toisistaan. Me tiedämme hyvin, miten käy, jos porvarillinen yhteisrintama jälleen saadaan luoduksi. Siinä ottaa oikeisto silloin ehdottomasti johdon. Silloin meillä on edessämme samanlaiset olot kuin v. 1930, tai jos ne eivät uudistuisikaan aivan samanlaisina, niin ainakin saisimme tuntea porvarillisen rintaman rautakoron niskallamme. Porvarillisia aineksia onkin tavattomasti hermostuttanut se, että ne eivät voi löytää toisiaan. Kokoomus on jo kauan kosi-  
nut maalaisliittoa. Nämä kaksi puoluetta yhdessä voisivat luoda pohjan

yhteisrintaman rakentamiselle, mutta siinä ei ole onnistuttu. Nyt riidel-  
lään sillä taholla kiihkeästi siitä, kuka on hajoittanut valkoisen rin-  
taman ja kenenkä syytä on, että sosialidemokraattinen puolue on maassa kas-  
vanut. - Vaikka me niin hyvin puoluetoimikunnassa kuin eduskuntaryhmässä,  
olemme harrastaneet hillittyä esiintymistä, olemme siitä huolimatta kaikin  
voimin pitäneet kiinni kannastamme. Mitä myönnytyksiä on tehty, ne ovat  
tapahtuneet etupäässä sivuseikoissa tai joissakin teknillisissä asioissa.  
Osaksi ovat nämä huomiota herättäneet n.s. myönnytykset olleet tähdättyjä  
oikeiston esiintymistä vastaan ja heidän hillitsemisekseen. Niihin tulen  
myöhemmin vähän yksityiskohtaisemmin palaamaan.

Tässä yhteydessä tahtoisin kiinnittää huomiota siihen, että joissakin  
asioissa on viisasta ajoissa korjata epäkohtia, jotta ei parlamenttaarinen  
toiminta joutuisi siihen valoon, ettei sen vallitessa ja sen avulla voida  
saada todettuihin epäkohtiin korjausta. Varoittavana esimerkkinä on vel-  
jespuolueemme Virossa, joka liian kauan yksipäisesti piti kiinni m.m. huo-  
nosta valtiosäännöstä. Lopuksi sen oli pakko askel askeleelta perääntyä,  
mutta se tapahtui silloin liian myöhään. Asia ei ollut enää korjattavissa.

Läheisessä yhteydessä yleisen taktiikan kanssa on suhtautuminen maan  
hallituskysymyksen. Kaikki sanomalehtiä lukeneet ovat voineet havaita,  
että sosialidemokraattinen puolue on viime aikoina tullut melko useassa  
tapauksessa tukeneeksi nykyistä Kivimäen hallitusta. Siinä suhteessa  
ei ole koskaan tehty mitään periaatteellista päätöstä eikä sitä siis ole  
miksikään kontrahdiksi katsottava. Tapaus tapaukselta on asiat käsitelty  
ja päädytty siihen, että kussakin niistä on jouduttu antamaan hallitukselle  
tukea. Syyt tähän kannanottoon lienevät kaikille ilman muuta selviä.  
Mutta arvosteli joitakin on. Onpa joku eduskuntaryhmän jäsen voinut esittää  
asian siinäkin valossa, että nykyinen hallitus on vaarallisin hallitus,  
mitä maalla koskaan on ollut ja että se varsinkin työväen kannalta on va-  
hingollisempi kuin mikään aikaisempi hallitus. Nämä sanat ovat tietysti  
ylisanoja, joilla ei ole mitään pohjaa todellisuudessa. Omasta puolestani  
väitän, että se on paras, mitä meillä v:n 1930 jälkeen on ollut. Meillähän  
oli ensin Kallion hallitus, ennen talonpoikaismarssia Helsinkiin. Se oli  
heikko eikä pystynyt saamaan aikaan mitään. Svinhufvudin hallitus antau-  
tui suorastaan palvelomaan kansanliikettä; jopa hallituksen päämies eduskun-  
nan puhujalavalta ilolla hyväksyi liikkeen tarkoituksiperät. Sunilan halli-  
tuksen aikana asema korjautui, mutta silläkään ei ollut riittävästi voimaa  
hoitaa järjestystä maassa. Ja ennenkaikkea se kävi kovin vastenmieliseksi  
ajacssaan yksinomaan maataloustuottajain pulapolitiikkaa, jossa me emme voi-  
neet olla mukana. Nykyisen Kivimäen hallituksen aikana ovat olot sensijaan  
melkolailla toisenlaiset. Se on tyypillinen vähemmistöhallitus. Sitä on-  
kin kutsuttu viiden prosentin hallituksoksi, jotta oikein painokkaasti  
voitaisiin osoittaa, kuinka kapea pohja sillä on. Ja kapeahan se onkin. Mu-  
ta tämä seikka pakottaa toiselta puolen tämän hallituksen sovittelemaan  
eduskunnan kanssa ja nojautumaan eri tapauksissa eri puolueisiin. Halli-  
tuksen sovittelunhalusta ja -taidostakin on ehkä tyypillisenä esimerkkinä  
mainittava sen taito järjestää asutustilallisten korkosien samoin met-  
sänparannuslain kohtalo, joissa se kohtasi lujaa vastustusta eduskunnan ta-  
holta. Kun se on riippuvainen eri puolueista, ja myös sosialidemokraatti-

sesta puolueesta, ei se myöskään voi harjoittaa mitään kovaa kurssia vasemmistoa vastaan, vaan täytyy sen ainakin osittain ottaa huomioon myös vasemmiston kanta.

Eräissä suhteissa tahtoisin antaa tälle hallitukselle kiitoksetkin. Ensiksikin se on vakava demokraattinen hallitus, jonka pyrkimyksiin tässä suhteessa voi luottaa, joskaan se sosiaalisesti ei läheskään ole lähellä meidän kantaamme. Voi olla vakuutettu, että niin kauan kuin tämä hallitus on toimissa ei maassamme mennä diktatuuriin eikä yleensä pidetä mitään pehmpää metelöintiä. Se koettaa parlamentaarisesti johtaa asiain kulkua. Minkään hallituksen ministerit eivät ole esiintyneet niin ahkerasti ja niin voimakkaasti esittäneet kantaansa kuin nykyisen. Hallitus on myös tavallisesti hyvissä ajoin ilmoittanut, mitä hallitus hyväksyy ja mitä se ei voi hyväksyä.

Kaikista näistä eduista huolimatta ei sosialidemokraattisen ryhmän jäsenille tietysti ole mikään mieluisa asia tukea porvarillista hallitusta ja tulla luetuksi sen kannattajiin. Voin hyvin ymmärtää, että varsinkin niillä, jotka eivät aikanaan voineet tukea edes sosialidemokraattista hallitusta, on vaikea olla tämän tukijana. Se hyvä puoli asiassa kuitenkin on, että me voimme vapautua tästä hallituksesta milloin vain haluamme. Eihän tarvitse muuta kuin yhtyä johonkin maalaisliiton esittämään ponsilausumaan - ja sellainenhan tulee, jos me vähänkin vihjaamme - ja hallitus on eronnut. Maalaisliiton ponsiin yhtyminen tosin vaatisi melkolalla itsekieltäytymistä jokaiselta meiltä. Omasta puolestani epäilen, olisiko eduskunnassa sensijaan riittävästi ääniä kannattamaan sosialidemokraattisen ryhmän moiteponsia, jotka olisivat meidän politiikkamme mukaisia.

Mutta jos hallitus kaadetaan, niin sitä ennen täytyisi olla tiedossa, mitä sen jälkeen tulee ja aiheutetaanko asemaan suuriakin vaikeuksia. Ei juuri näytä olevan mahdollisuuksia muunlaisiin ryhmityksiin kuin mitä eduskunnassa tällä hetkellä on. Puhtaasti sosialidemokraattinen hallitus olisi tietysti jokseenkin tahdoton nykyisissä oloissa. Se aiheuttaisi heti kiihkoa eri tahoilla ja tätä kiihkoa tuskin pystyttäisiin hallitsemaan, varsinkaan kun eivät suojeluskunnat olisi käytettävissä. Luulisi myös, että sosialidemokraattinen puolue ei vielä ole oikein hallituskypsäkään. Olot omassa keskuudessamme näyttävät olevan sellaisia, että oma hallitus tuskin saisi tarpeellista työrauhaa oman puolueen taholta. - Monasti mainittu talonpoikien ja työväen hallitus on ollut täysin kuolleenä syntynyt ajatus ja ihmettelyn, että jotkut viitsivät enää puhuakaan siitä. Minkäänlaisia mahdollisuuksia sellaisen syntymiseen ei nykyoloissa ole. Porvarillinen yhteisrintama on myös jokseenkin toivoton nykyään. Maalaisliitto yksinään tuskin pääsisikään hallitukseen, ja jos pääsisi, tulisi se pian alas, sillä sen politiikka tulisi olemaan sellaista, että hyvin suuri osa eduskunnasta tulisi olemaan sitä vastaan. Puhutaan useasti, että jos hallitusvaihdos tulee, saamme jonkinlaisen Paasikiven hallituksen, joka silloin olisi oikeiston käsissä ja jossa oikeistolaiset maalaisliittolaiset olisivat mukana. Tällaiseen ei mielestäni olisi minkäänlaista syytä vaihtaa nykyistä. Hallituksen suhteen saa nykyään olla paljon varovaisempi kuin aikaisemmin. Esimerkit muista maista osoittavat, että juuri hallituksen



toimista useimmat valtiokaappaukset on suoritettu ja kaikki vapaammat valtiolliset pyrkimykset tukahdutettu.

Kun tämän jälkeen siirryn esityslistalla mainittuun selostukseen eduskuntaryhmämme toiminnasta, niin totean ensiksi, että edellä käyneessä selostuksessa on jonkin verran tullut esitetyksi myös eduskuntaryhmän kannanottoa. Yksityiskohtiin käydäkseni on syytä ensin kiinnittää huomiota kevätistuntokauden tärkeimpiin asioihin, varsinkin kun monet näistä asioista olivat sellaisia, että niiden suhteen voidaan olla eri mieltä. Silloinhan meillä oli käsiteltävänä niin ikäviä asioita kuin kaikki kommunistilait, yhdistyslain muutos sekä pusero- ja kiihoituslaki. Näitä lakeja oli sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä mukana hyväksymässä. Sen kannanotto ainakin pariin lakiin nähden on herättänyt arvostelua.

Lienee syytä mainita, että ensiksikin oli kommunistilait suorastaan pakko hyväksyä, koska, jos ne olisi hylätty, olisi entinen paljon räikeämpi lainsäädäntö jäänyt voimaan. Nytkin päästiin kuitenkin siihen, että vaalilistoja ei enää tarkasta ja hylkää hallinnollinen viranomainen, vaan asia ratkaistaan tuomioistuimessa. Yhdistyslain muutoksessa ei hallituksen ensimmäistä esitystä voitu hyväksyä. Sen vuoksi eduskuntaryhmämme ensimmäisellä kerralla ajoikin asian kumoon ja vas a sen jälkeen, kun hallitus oli tehnyt esitykseensä huomattavia muutoksia, oltiin valmiit päästämään se lävitse, joskaan ei silloinkaan pidetty muutoksia välttämättöminä. Puserolaki ja kiihoituslaki taasen hyväksyttiin kokonaan sillä perusteella, että niillä oli hillittävä oikeiston, ennenkaikkea ikl:n, riennavaa toimintaa. Kun meidän taholtamme on jatkuvasti koko lapuanliikkeen aikana vaadittu, että hallituksen on sille annetuilla voimakeinoilla hillittävä lapualaisuus kaikkine väkivaltailmiöineen, on hallituksen taholta tavallisesti vastattu: antakaa meille valtuudet, tähänastinen lainsäädäntö ei riitä. Nämä valtuudet annettiin puserolain ja kiihoituslain muodossa. Sen jälkeen ovat mustat puserot hävinneet. Niillä ei enää pystytä elämää maassamme tekemään rauhattomaksi. Ja kiihoituslaillakin on tässä mielessä ollut oma vaikutuksensa. Meidän taholtamme oltiinkin alussa erittäin tyytyväisiä, että tämä asia vihdoinkin hoidettiin. Ainakin omasta puolestani sain sen vaikutuksen, kiertäessäni kevät- ja syysjuhlissa eri osissa maatamme. Jälkeenpäin on kyllä erinäisissä piireissä niiden hyväksymistä pahoksuttu. On sanottu, että varsinkin kiihoituslain kautta rajoitetaan myös sosialidemokraattien toimintaa. On luonnollista, että mekin joudumme siitä kärsimään. Se kyllä tiedettiin jo silloin, kun oltiin valmiit hyväksymään tämä laki. Mutta tiesimme myös, että nykyoloissa saa työväki joka maassa suorittaa jonkin verran uhrauksia. Me saamme olla iloisia, jos näillä pienillä uhrauksilla selviydymme. Toisissa maissa ei ole selviydytty yhtä helposti. Niissäkin maissa, missä työväenliike on voimakasta, kuten esim. Ruotsissa, saadaan suorittaa näitä uhrauksia raskaalla tavalla tinkimällä sosialidemokraattisen puolueen omaksumasta ohjelmasta. Se taloudellinen säännöstely, jota siellä harjoitetaan, on puolueen vanhoille jäsenille hyvinkin vastenmielistä.

Jos me tässä maassa selviämme parilla tällaisella lailla, tarvitsematta tehdä suurempia uhrauksia, olemme mielestäni päässeet hyvin vähäisil-



lä monetyksillä nykyisistä maailman myllerryksistä. Joka tapauksessa voidaan nyt jo nähdä, että yksistään näiden kahden lain vaikutuksesta on ikk:n toiminta kokonaan muuttunut. Väkivaltaotteet sen taholta ovat loppuneet, sävy puheissa ja kirjoituksissa on toinen. Ja niinhän aina on ollut, ettei roistoja voida hoitaa muuta kuin poliisitoimenpiteillä. Ei niitä sävyisällä käsittelyllä voida opettaa..

On ehkä syytä näistä laeista puheen ollen lopuksi maistuttaa siitä, että niiden suunnitteluista annettiin yksityiskohtainen selostus puolueuuvoston keväisessä kokouksessa eikä kukaan silloin ollut mitään muistuttamista siitä vastaan, että ne hyväksyttäisiin. Ne hyväksyttiin eduskunnassa parin kolmen viikon päästä sen jälkeen kuin kokous oli pidetty.

Tämänsykyinen eduskuntatyö kulkee kokolailla toisissa merkeissä, mutta eivät käsiteltävät asiat nytkään ole mitään erikoisen miellyttäviä ja ylösrakentavia. Ensiksikin on käsiteltävänä suuri määrä kieliasioita. Kielilakiin on tehty erinäisiä muutoksia. Ne on eduskunta jo hyväksynytkin eikä niistä voinut suurta erimielisyyttä esiintynyt. Toisin on laita n.s. yliopistolaisissa, jossa mielipiteet kiihkeästi törmäävät vastakkain. Siitä on asianomaisen valiokunnan päätös jo valmiina ja perusteluja kirjoitetaan paraikaa. Asia tulee ehkä ensi viikolla eduskunnan pöydälle ja silloin taistelu siitä alkaa. Meillä vyöryy nykyään kautta maan voimakas kansallisuuskiihkon laine. Varsinkin ylioppilasnuorisot koottaa sitä lietsoa, ja demagogiaa korostavat maalaisliittolaiset käyttävät sitä mielollään jonkinlaisena käyttöaineena omassa politiikassaan, luullen sen avulla hyvinkin hyötyvänsä. Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä sensijaan on koettanut ottaa tasapuolisen kannan yliopistoasiassa. Se on aina pitänyt tehtävänsä suojella kansallisia vähemmistöjä, ja tässä kannassaan se varmasti saa kaikkien toisten maiden sosialidemokraattisten puolueiden ymmärtämyksen osakseen. Mahdollisesti sosialidemokraattinen ryhmä joutuu ratkaisemaan tämän asian yhdessä edistys- ja ruotsalaisen puolueen kanssa, toisten puolueiden jokseenkin kokonaisuudessaan ollessa aitosuomalaisilla linjoilla.

Eräs asia, joka jo on sivuutettu, on vaalilain muutos. Siihen tehdyt muutokset sisältävät pääasiassa muodollisia kysymyksiä. Tärkein asillinen muutos on äänten laskutavan muuttaminen. Sensijaan, että se tähän saakka on suoritettu keskusvaalilautakunnassa, tulee se vastaisuudessa suoritettavaksi paikallisissa vaalilautakunnissa, jonka kautta vaalien tulokset saadaan nopeammin selville.

Eräänä suurena riitakysymyksenä eduskunnassa on suunnitellun talousneuvoston perustaminen. Se on nykyisen hallituksen lempisuunnitelma. Siitä on annettu esitys jo aikoja sitten. Asia on ollut monen väittelyn alaisena eduskunnassa. Omankin puolueemme keskuudessa on tästä asiasta jo ennakolta nostettu melkoinen riita, tehty asiasta paljo suurempi kysymys, kuin mitä se ansaitsee. Tarkoituksenahan on saada perustetuksi jonkinlainen komitea tai valiokunta, joka tutustuisi esille tuleviin taloudellisiin kysyksiin ja lausuisi niiden johdosta mielipiteensä. Kysymys on kaiken aikaa asiain valmistelusta eikä mistään kontrollista ja vielä vähemmän asiain päättämisestä suuntaan tai toiseen. - Sosialidemokraattinen ryhmä

ei ole lopullisesti määrännyt kantaansa tässä asiassa, mutta jo alustavista keskusteluista näkyy, että siellä on sekä kannattajia että vastustajia, joten asian lopullinen ratkaisu suuressa määrin riippuu siitä, missä muodossa tuo laki esitetään.

Asutustilallisten korkoasia on myös ollut eräs keskeisimpiä kysymyksiä. Joku viikko takaperin siinä jouduttiin pitämään korkohuutokauppaa maalaisliiton kanssa. Hallitus esitti lainojen koroksi 4 %, eduskunta päätti 3 %. Laki äänestettiin lepäämään. Sen jälkeen hallitus antoi uuden esityksen, joka jälleen oli 4 %:n kannalla, mutta varasi tilaisuuden antaa asutustilallisille vapaavuosia jopa viiteen vuoteen saakka. Sosialidemokraattinen ryhmä katsoi lain edulliseksi asutustilallisille ja hyväksyi sen. Maalaisliitto sensijaan koettaa tästä saada jonkinlaista asetta sosialidemokraattista ryhmää vastaan ajaen edelleen 3 %:n korkoa.

Budjetti on tietysti tärkein syksyn kysymys. Se on muussa suhteessa jokseenkin entiseen kaavaan laadittu, paitsi että puolustusmäärärahat nyt ehdotetaan koroitettaviksi aivan tavattoman suuressa määrässä. Jos ottaa lukuun tämän vuoden lisäbudjetissa ja ensi vuoden varsinaisessa budjetissa olevat korotukset, tulisivat puolustusmäärärahat koroitettavaksi yhteensä noin 200 milj. mk:lla entisiin verraten. Se varustautumiskiikho, joka kaikkialla muualla maailmassa on ankarassa käynnissä, on tarttunut myös meidän porverillisiin puolueisiimme, jotka kaikki ovat tässä mukana.

Joitakuita taloudellisia kysymyksiä tulee tietysti varsinkin budjetin yhteydessä esille. Maalaisliitto tulee jälleen pitämään suurta meteliä omista pulakysymyksistään. Mitään kannanottoa ei niihin nähden ole tähän saakka tapahtunut ryhmässämme, mutta ilmeisesti ei onää ole syytä kannattaa niin voimakkaita maataloudentukemistoimenpiteitä kuin tähän saakka. Onhan saatu hyvä sato, hinnat nousevat, metsistä on saatu paljon rahaa, korko on alentunut, niin että jotkut avomieliset maanviljelijätkin myöntävät, että pula on heidän kohdaltaan lakannut. Pulatoimenpiteet olisi senvuoksi oikeastaan likvidoitava ja etenkin jätettävä viljan ja maitotaloustuotteiden tukemistoimenpiteet vähemmälle.

Työväkeä lähinnä koskevista asioista ei ole mitään hyvää kerrottavaa. Pariin lakiin nähden on tehty huononnuksia, kuten liikeapulaislakiin ja tapaturmavakuutuslakiin. Niissä sosialidemokraatit ovat olleet vastustavalla kannalla.

Valtiovarainvaliokunta on budjettimietinnössään ehdottanut aivan yksimielisenä lausuntonaan, että myös työväelle olisi valtion töissä palkkaa koroitettava ja omasta puolestaan on se lisännyt työmäärärahoja, niin että valtion taholta voidaan melko tehokkaasti ensi talven aikana panna yleisiä töitä käyntiin, jos työttömyystilanne sitä vaatii.

Minä huomaan käyttäneeni jo koko paljon aikaa. Tämä esitys paisuu pakostakin laajaksi, jos tahtoo vähänkään ottaa asioita mukaan. Esityksestä lience käynyt selville puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän kanta viimeaikaiseen valtiolliseen kehitykseen. Olen koettanut kiinnittää huomio-

ta siihen, että ne molemmat ovat parhaalla mahdollisella tavalla koettaneet soveltua nykyhetken vaatimuksiin. Ne ovat koettaneet nykyisissä vaikeissa oloissa ajaa työvään asiaa niin tehokkaasti kuin mahdollista. Tätä työtä tehdessämme ei ole pidetty suurta äntä eikä esitetty jyrkkiä sanoja, mutta sensijaan on asioissa aina oltu sitkeitä ja pidetty saavutetuista eduista kiinni.

Kun on tärkeätä, että puolue neuvosto omalta osaltaan lausuu käsityksensä siitä, kuinka asioita on hoidettu ja myös antaa ainakin ylimalkaiset ohjeet vastaisuuteen nähden, olisi syytä, että neuvosto hyväksyisi jonkin ponnien. Puoluetöimikunnalla on ehdotuksensakin ponneksi. En tiedä, onko sktä vielä jaettu, mutta pyydän sen tässä lukea:

Puolue neuvosto, käsiteltyään nykyhetken valtiollista asemaa, hyväksyy puolue toimikunnan ja sos.-dem. eduskuntaryhmän viimeaikaisen toiminnan, kannattaa niiden noudattamaa menettelytapaa sekä kehoittaa puolueen johtavia elimiä

edelleen voimiensa mukaan huolehtimaan kansanvaltaisen valtiojärjestyksen säilyttämisestä sekä siinä mielessä päättävästi torjumaan kaikki sen horjuttamista samoinkuin työvään toimintavapauksien rajoittamista tarkoittavat pyrkimykset;

taloudellisella alalla jatkuvasti kiinnittämään yhteiskunnan huomiota työläisten ja pienviljelijäin heikentyneeseen asemaan, vaatien siihen parannuksia ja siten ajamaan tehokkainta pulan vastustamispolitiikkaa, sekä

taistelemaan intohimoisesti lietsottua kaikkiin porvarillisiin puolueisiin levinnyttä varustelu hulluutta vastaan, joka kohottaa puolustus määrärahat sellaiselle tasolle, että kansan taloudellinen kantokyky ei sitä kestä.

- - - - -